

Grundarsteinur
KUNNINGARTØKNI

Innihaldsyvirlit

Aðalmál	83
Samandráttur	83
Partmál	85
KT í vinnuni	85
KT í skólaverkinum	88
KT í tí almenna	91
KT-undirstöðukervið	94

Aðalmál

Í 2015 eru Føroyar ein viðskygd, nýskapandi og altjóðagjörd tjóð, har KT er drívmeigin í okkara búskaparliga og mentanarliga kappingarføri mótvegis umheiminum

Samandráttur

Aðalmálið er, at Føroyar skulu vera ein viðskygd, nýskapandi og altjóðagjörd tjóð við KT sum drívmeigi. Orðað eru fyra partmál í itøkiligum stigum.

Partmálini at rækka aðalmálinum eru, at KT skal vera við til at geva vinnuni kappingarfyrirminur og fyrirteytir fyri nýggjum vinnum, og at vit skulu útbúgvast í vitanarvinnum. Tað almenna skal vera skynsamligt og tænastrævt eins og ein fyrirtøka í virknari kapping, og øll skulu allastaðni og altíð hava atgongd til alnetið við ríkiligari bandbreidd og til kappingarførar prísir. Tey fyra partmálini hanga saman sum eitt perluband. Tað ber ikki til at taka eina perlu ella eitt partmál úr ketuni, uttan at ketan slitnar. Eitt nú má undirstøðukervið bjóða fram tað, sum til eina og hvørja tíð krevst. Tað er ikki møguligt at rækka málinum, um fólk ikki hevir útbúgving, førleikar og skapandi evni. Vit rækka heldur ikki aðalmálinum, um KT-fyrirtøkurnar ikki eru førar fyri at bjóða fram tað, sum tørvur er á. Perlubandið er ein eind, har hvør perla hevir týðning.

Í vinnuni merkir tað, at serligir fyrirminur skulu bjóðast til útlendingar og føroyingar uttanlands við viðkomandi útbúgving, royndum og førleikum, so at teir velja at koma til Føroya at virka. Serligir fyrirminur skulu skipast fyri at gera tað áhugavert hjá útlenskum, hátækniligum fyrirtøkum at seta deildir og virksema á stovn her. Bólkurin skjýtur upp at veita smærri fyrirtøkum stuðul til at seta starvsfólk til vitanarkrevjandi uppgávur. Í skúlaverkinum sær bólkurin fyri sær, at allir skúlar eru fluttir á alnetið – eru vorðnir tykisskúlar – har skúlastovan, boð- og setningsbókin, bókasavnið, skúlagarðurin, próvtøkuhølini,

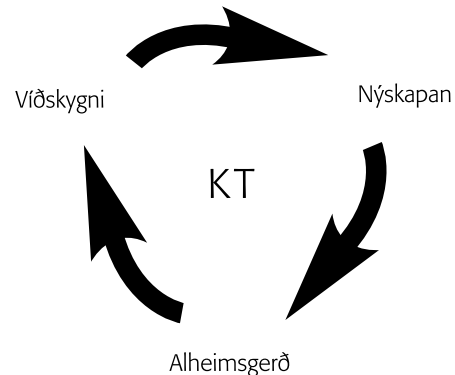
lærarastovan og skúlastjórin eru á alnetinum. Lærarar eru úr øllum landinum og øllum heiminum. Næmingar hava nógv størri fakligt úrval. Til ber at fáa undirvísing bæði innan- og uttanlands, frá fólkaskúla til masterstigi uttan at vera bundin at ávísimum staði.

Fyri tað almenna merkir tað, at allar fyrisitingarligar tænastur hjá tí almenna skulu vera tøkjar á alnetinum, allar veitingar og mannagongdir í almennu fyrisitingini vera talgildar, og øll skulu hava eins góða atgongd til almennar dátur. Undirstøðukervið skal vera bæði kaðalborið háferðarkervi og tráðleys kervi. Krav skal setast um háferðarkervi til ný- og umbyggingar, og tráðleys kervi skulu rækka alt land- og sjóøkið. Allar skipanir samskifta uttan at ein skal nýta prentara ella knappaborð millum skipanirnar. Alt samskifti millum virki, stovnar, fyrisitingar og borgarar skal vera talgilt. Brúkarin kann siggja alt, sum er skrásett um seg, og hann sær eisini, hvør ið hevir ræðisrættin og nýtir upplýsingarnar. Høvuðsreglan er, at allar upplýsingar eiga at vera tøkjar, uttan at tær eru eyðmerktar sum duldar.

KT-strategibólkurin er kunnigur við, at fyrirteytir og tørvur kunna broytast hjá tí einstaka og hjá vinnuni. Næstu árin kann tæknin broytast munandi. Gera Føroyar av at taka við broytingum, rækka vit aðalmálinum betur og skjótari, um vit taka ein virknan leiklut. Í strategipappirinum stendur KT fyri kunningar- og samskiftistækni.

Aðalmálið byggir á grundhugsanina um, at:

- Viðskygni er avgerandi fyri alla menning, bæði tá ið ræður um at nýta skapandi evnini hjá tí einstaka, at síggja nýggjar møguleikar og at taka við alheimsgerðini
- Nýskapan er avgerandi fyri búskaparliga framgongd og kappingarføri. Fyritreytir fyri nýskapan er útbúgvio fólk, umstøður at skapa, og eitt samspæl millum vinnu og skapandi umhvørvi. KT er ein sjálvsagdur tættur í hesum
- Alheimsgerðin er ein veruleiki, ið hevur vaksandi ávirkan. Hetta er ein møguleiki og ikki ein hótta. Við KT lata vit upp dyrnar fyri inn- og útflutningi av bestu hugskotum, vørum, tænastrum og talentum
- KT skal gera samfelagið búskaparliga og mentanarliga kappingarført við onnur lond, tá ið framtíðar starvsfólk velja sær starvsstað og bústað. Við KT skulu vit menna fjølbroytnið í búskaparligum og mentanarligum virðum, so at allir borgarar fáa frælsi

Mynd 11: Aðalmál

at velja millum ymisk livsvirði, eins og til ber í londum, sum vit bera okkum saman við

- KT skal vera við til at lyfta samfelagið frá idnaðarsamfelagi til nýskapanarsamfelag. Dirvi krevst at gagnnýta KT til fulnar, eisini tá ið KT er við til at gera stórar broytingar í samfelagnum. Talið á arbeiðsplássum í øðrum vinnum enn fiskivinnu og framleiðsluvinnu skal økjast almikið fyri at skapa rúm fyri einum nýggjum ættarliði, sum fær betri livifót enn vit

Nøkur hagtøl

Breiðbandsútbreiðsla

Í juni 2006 var útbreiðslan av breiðbandi í Føroyum 16,7 fyri hvørjar 100 íbúgv. Í Norðurlondunum er talið hægst í Danmark 29,3 og lægst í Svøríki 22,7 (Áland og Grønland eru ikki við í hagtølunum).

Á heimslistanum eru vit nr. 18 í útbreiðslu av breiðbandi.

KT-útbúgving

Í løtuni hava vit ongar førleikagevandi KT-útbúgvingar.

KT-vinna

KT-vinnan er umleið 1,9% av privatvinnuni, og um 0,9% av BTÚ í Føroyum. Í Finnlandi er KT-vinnan 9,4% av privatvinnuni, svarandi til 4-5 ferðir ta føroysku KT-vinnuna.

Verður rætt atborið, fara hesi trý viðurskifti at stimbra hvørt annað í eini ringrás og økja um ferðina í ringrásini. Í stuttum ber til at lýsa hetta við *Mynd 1*.

Partmál

Orðað eru partmál fyrri:

- KT í vinnuni
- KT í skúlaverkinum
- KT í tí almenna
- Undirstøðukervið

KT í vinnuni

KT skal vera við til at geva vinnuni kappingarfyrirminur og fyrirtreytir fyrri nýggjum vinnum

Í 2015 er alnetið í breiðari merking ein natúrligur og berandi partur av øllum vinnulivinum. Vinnulívið bjóðar seg fram at gera iløgur uttanlands og samstarv á jøvn-um føti við altjóða fyrirkur, eins og altjóða fyrirkur gera iløgur í Føroyum. Starvsfólk búa uttanlands og arbeiða í Føroyum, og ongar forðingar eru fyrri at arbeiða fyrri útlendskar fyrirkur og búa í Føroyum. Starvsfólk taka eftirútbúgvingar uttanlands, eitt nú fáa loyvisbrøv, og ongar forðingar eru fyrri at hava partar av fyrirkuni uttanlands. Egnar fyrirkur skulu hava atgongd til allar almennar, føroyskar dátur, og dátutilfeingið verður gagnnýtt til nýggjar tænar og vinnumøguleikar.

Fleiri fólk við viðkomandi færleikum og royndum skulu búsetast í Føroyum

Serligir fyrirminur (Green Card) skulu gerast til útlendskar familjur við viðkomandi færleikum og royndum, soleiðis at hesi fólk búsetast í Føroyum. Nyttan av hesum átaki er, at vit fáa skjóta og liðiliga atgongd til skikkaða arbeiðsmegi, færleikar, arbeiðsorku, altjóða netverk og annað til gagns fyrri vinnu og samfelag sum heild. Umframt hetta er málið at fáa ment føroysku arbeiðsmegina við altjóða færleikum.

Ábyrgd: Innlendismálaráðið.

Tíðarfreist: 2007.

Kostnaður: Inntøkan verður størri enn útreiðslan, við at tað menniskjaliga tilfeingið verður viðkað. Krevur nakað av umsitingarligari orku, umleið tvey ársverk.

Føroyingar við viðkomandi færleikum og royndum skulu koma heimaftur

Serlig tilboð – eitt nú ansingartrygd, bústaðartrygd og makastarvstrygd – skulu vera til føroyingar, ið búa uttanlands, so at teir flyta heimaftur. Nyttan er, at tað verður skjótt og liðiligt at fáa atgongd til skikkaða arbeiðsmegi, færleikar, arbeiðsorku, altjóða netverk og annað, til gagns fyrri vinnu og samfelag sum heild. Umframt hetta er málið at fáa ment føroysku arbeiðsmegina við altjóða færleikum.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í innlendismálum og landsstýrismaðurin í vinnumálum.

Tíðarfreist: 2008.

Kostnaður: Ansingartrygd er partvist sjálfviggjandi, tí brúkarin sjálvur rindar ansingarpláss. Bústaðartrygd er

sum heild ókeypis, tí brúkarin rindar sjálvur fyri sín bústað. Makastarstrygd kann útvegast við at fyrítøkur sjálvar, antin hvør sær ella í samstarvi við aðrar tryggja, at makin fær starv. Hesi vilja skapa uppafurt størri inntøku, tí tú fær tvey í staðin fyri ongan, eingin fær flytinnntøkur, og virkir fáa høvi til at loysa uppgávur, sum í dag eru óloystar. Krevur stóra, umsitingarliga orku av landi og kommunu.

Skattaskipanir skulu stuðla uppundir at alheimsgera Føroyar

Skattareglurnar viðvíkjandi vællærdum skulu vera eins lagaligar og í okkara grannalondum (serskattaskipan til fólk við servitan). Eisini skulu lagaligar skipanir gerast til útlendskar, hátøkniligar fyrítøkur, sum seta deildir á stovn her. Nyttan er, at vit skapa fleiri vitanartungarleiðir beinleiðis og óbeinleiðis í undirveitaravinnu og avleiddari vinnu. Við hesum verða Føroyar eins væl staddar og onnur Norðurlond, tá ið talan er um alheimsgerd av vinnulívi og mentan, breiðbandsnýtslu og lutfalsliga nógv vitanartungarleiðir og tilíkt.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í figgjarmálum og landsstýrismaðurin í vinnumálum.

Tíðarfreist: 2009.

Kostnaður: Inntøkan verður størri enn útreiðslan, við tað at menniskjaliga tilfeingid verður viðkað og virkseimid í vitanartungum vinnum verður økt.

Kappingarført undirstøðukervi og tøkniligt umhvøvi

Føroyar skulu bjóða fram kappingarført undirstøðukervi á landi og sjógvum og tøkniligt umhvøvi, sum hevur við

sær, at altjóða fyrítøkur vilja royna og vísa fram nýskapandi nýtsluskipanir. Nyttan er, at KT-fyrítøkur gerast kappingarførar í mun til útlendskar. Kervið og tøkniliga umhvøvið eru ein fyrítreyt fyri einum alheimsgjörðum Føroyum og fyri menning av einari vitanartungari útflutningvinnu.

Ábyrgd: Tvørgangandi verkætlan millum avvarðandi landsstýrismenn og vinnuna.

Tíðarfreist: Talan er um áhaldandi virkseimid, sum farast kann undir beinanvegin.

Kostnaður: Hetta ger vinnan sjálv av. Tað almenna kann stuðla í tann mun, tað verður mett hóskandi.

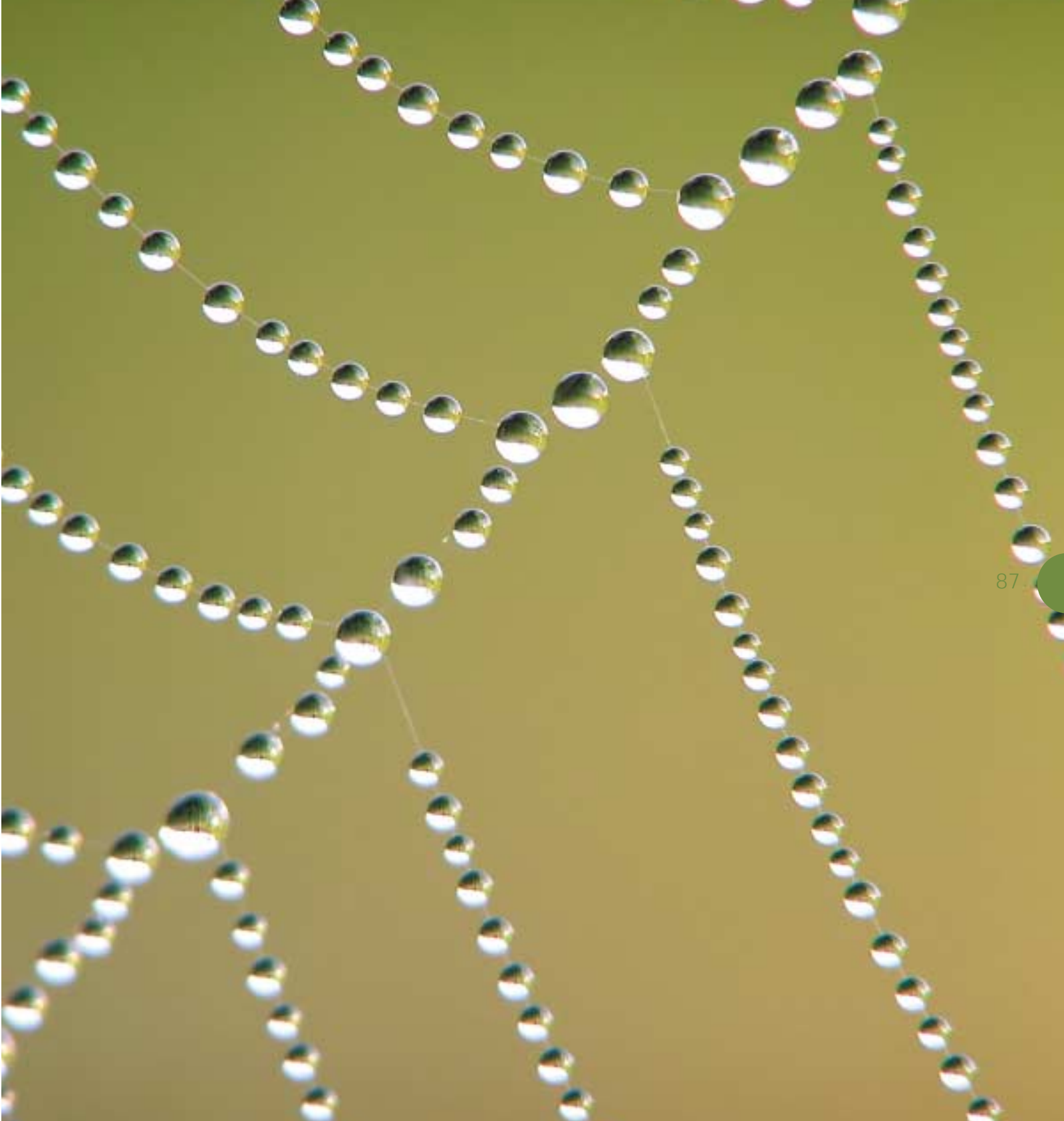
Størri dentur leggjast á førleikar í verkætlanarleiðslu

Verkætlanarleiðsla skal mennast í øllum skúlaverkinum, so at vit kunna stjórna stórum, føroyskum verkætlanum og hava serfrøðina um hendi, so at vit fáa førleikar til at stjórna t.d. KT-verkætlanum uttanlands. Nyttan er, at við verkætlanarleiðslu verða færri seinkingar og dýrkanir, og trygd verður fingin fyri, at væleydnaðar verkætlanir kunnu endurtakast. Harumframt fáa vit betri fyrítreytir fyri at meta um tíðarkrøv og kostnaðir í sambandi við framtíðar verkætlanir.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í mentamálum.

Tíðarfreist: Talan er um áhaldandi virkseimid, sum farast kann undir beinanvegin.

Kostnaður: Undirvísingartilfar skal útvegast, og lærararnir skulu skúlást í at undirvísa í verkætlanarleiðslu. Leysliga mett eru um 1.000 lærarar í Føroyum, og kostnaðurin fyri at skúla hesar í verkætlanarleiðslu og fyri at útvega

undirvingartilfar er mettur til 5 mió. kr. Hugsandi er, at skúlingin tekur eini trý ár, soleiðis at kostnaðurin verður um leið 1,7 mió. kr. um árið.

Fyrítøkur gerast vitanartungar

Flestu fyrítøkur í Føroyum eru smáar og hava tí trupult við at nýta vitan til at styrkja um kappingarførið. Ein háttur at bøta um hetta er at gera tað lættari hjá smærri fyrítøkum at úvega og halda fast um starvsfólk til vitanarkrevjandi uppgávur. Hetta gerst við at veita smærri fyrítøkum beinleiðis stuðul ella skattalætta sum ískoyti til dømis í trý ár. Nyttan er, at vinnulívið flytur upp í føðiketuni frá at vera undirveitari til at veita hávirðisvørur og hávirðistænastur. Soleiðis verður kappingarførið hjá vinnuni styrkt munandi.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í figgjarmálum.

Tiðarfreist: 2007.

Kostnaður: Leysliga mettur er talan um stuðul ella skattalætta til 100-150 starvsfólk um árið. Um talan er um ársverk við eini lønarinntøku á 400.000 kr. fyri hvørt starvsfólk um árið, og stuðulin ella skattalættin er 30% av hesum, er talan um 15-18 mió. kr.

Vitanartungar fyrítøkur høvuðssæti í Føroyum

Neyðugt er, at fleiri vitanartungar fyrítøkur hava høvuðssæti í Føroyum fyri at tryggja, at menning og virðiskapandi virksema er í Føroyum. Vinningurin av virkseminum innan- og uttanlands verður tá nýttur til at tryggja framhaldandi iløgur og búskaparligan vøkstur í vinnulivinum.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í vinnumálum.

Tiðarfreist: Áhaldandi tilgongd, sum skal tryggja, at før-

oysk figgjarmegi er til og vil eiga og reka vitanartungar fyrítøkur.

KT í skúlaverkinum

At útbúgva fólk til vitanarvinnur

KT-strategibólkurin er í nógvum lutum samdur við strategibólkin fyri útbúgving. Mettur verður tó, at uppافتur fleiri stig mugu takast til tess at fremja málið um at økja um førleikarnar hjá ungfólki at virka í vitanarkrevjandi vinnum.

Bólkurin metir, at neyðugt er við ávisum grundleggjandi fyrítreytum til tess at fremja málið. Útbúgvingarstøðið er ein týðandi táttur í at menna og gagnnýta KT í Føroyum.

Vit meta, at hesar broytingar mugu fremjast í skúlaverkinum, tí tær eru fyrítreytir fyri at fremja aðalmálið um KT í verki:

- Í minsta lagi 12 ára skúlagongd
- Dagligt samstarv við útlendskar lærustovnar á øllum økjum – til dømis við vinaflokkaskipan millum feroyskar og útlendskar skúlar – við felags undirving.
- Størri dentur skal verða lagdur á at býta næmingar upp eftir førleika
- Enska málið skal raðfestast eins frammarlaga og móðurmálið
- Fyrítreytir verða skaptar fyri at seta á stovn og reka altjóða skúla í Føroyum

Høgt útbúgvingarstig krevur atgongd til góðar førleikar hjá nóg nógvum fólki. Verandi førleiki hjá lærarahópinum er ikki nøktandi, um útbúgvingarstigið skal hækkast.

Tørvur er á grundleggjandi broytingum í lærarahópinum og í undirvísingarskipanini.

Okkara uppskot er, at fleiri fólk við høgum og fjøltáttaðum útbúgvingum eiga at sleppa framat í skúlunum. Hægri førleikar og hægri lön hanga saman. Tað at knýta lön og avrik saman ber í sær, at framtíðar skúlaverkið krevur meiri figgjarliga orku samanborið við núverandi skúlaverk. Vit meta tó, at ein meirkostnaður kann koma til sín rætt, tí dygdin í skúlaverkinum batnar munandi, og at enda fer hetta at skapa ein størri og meiri fjøltáttaðan arbeiðsmarknað og tessvegna betri vælfæri.

Skipast skulu tykisskúlar

Tykisskúli merkir, at skúlaverkið í fullan mun leggur seg eftir at gagnnýta móguleikarnar við KT, fram um at hugsa um móguleikar, sum itøkiligir karmar kunnu geva.

- Allar funkur í skúlaverkinum eru tøk á alnetinum, t.d. skúlastovan, boð- og setningsbókin, bókasavnið, skúlagarðurin, próvtøkuhølini, lærarastovan og skúlastjórin
- Skúlaflokkar eru samansettir eftir førleika heldur enn eftir bústaði. Flokkar ella bólkar eru samansettir við næmingum úr eitt nú Havn, Klaksvík, Svínoy, Sumba, Aberdeen og Randers
- Lærarahópurin er eins og næmingahópurin heldur ikki samansettur eftir bústaði, men er úr øllum landinum og øllum heiminum. Føroyingar undirvísir í føroyskum máli og føroyskum viðurskiftum, eingilskmenn undirvísir í enskum máli og enskum viðurskiftum

- Næmingar hava nógv størri fakligt úrval, og móguleiki er at samskipa útbúgvingar eftir nýggjum leistum. Til ber at fáa undirvísing bæði heima og uttanlands, frá fólkaskúla til masterstig, uttan at vera bundin at ávísimum staði
- Samvirkið, føroyskt frálærutilfar finst í ríkiligt mát. Samvirkið, útlendskt frálærutilfar verður eisini nógv nytt

Nytan er, at KT gevur góðar móguleikar at leggja frálærana um, frá einvegis undirvísing til virkna innlæring. Við at nýta KT til alla frálæru, próvtøkur og annað virkseminnan skúlagátt fáa øll atgongd til virkna innlæring – allastaðni og alt lívið. Dentur verður lagdur á, at talan er ikki um, at tað almenna skal nýta figgjarliga orku til at keypa eina teldu til hvønn næming, men at nýta orkuna til tað innihald, sum teldurnar skulu brúkast til. Við at leggja dent á at menna innihaldið, verða fyrirteytir skaptar fyri, at lærarar og næmingar í fullan mun vilja nýta KT í sambandi við undirvísing og innlæring.

Innlæringin kann gerast meiri fjøltáttað og harvið røkka fleiri næmingum enn nú. Fleiri námsfrøðiligir hættir kunnu mennast til sama frálærutilfar og nýtast samstundis. Tað verður tí munandi lættari at gera og fremja næmingalagaða undirvísing til hvønn einstakan næming.

Við tykisskúlanum kann sami lærari undirvísir á fleiri stöðum í senn, so at sjálvt smáir bygdaskúlar kunnu bjóða fram lærugreinaundirvísing frá barnaskúla- til studentaskúlastig.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í mentamálum.
 Tíðarfreist: 2010 og áhaldandi tilgongd.
 Kostnaður: Leyslig meting er, at kostnaðurin er um 6 mió. kr. um árið.

Førleikarnir hjá lærarum økjast

Lærarar eru í dag lutfalsliga verri útbúnir enn áður, tí nógv foreldur hava hægri útbúgving. Hóast hesa sannroynd, er læraraútbúgvingin so at siga óbroytt seinastu 40 árin. Vit mæla tí til at dagføra krøvini til læraraførleikarnar. Nyttan er ein betri skúli, har fleiri yrkisbólkar eru umboðaðir, og sum tiskil hevur eitt størri grundarlag undir fakligari vitan. Eisini fer servitanin, sum starvsfólk við hægri útbúgving kunnu geva næmingunum í hægri flokkunum, koma øllum samfelagnum til góðar so við og við.

Mælt verður tí til, at:

- Einans fólk við bachelorprógvi ella hægri útbúgving undirvísa 1.-5. flokki
- Einans fólk við kandidatprógvi ella hægri útbúgving undirvísa 6.-12. flokki. Tað vil siga, at onnur enn einans læraralærd kunnu starvast sum lærarar
- Læraraskúlin sum skjótast fremur talgilda undirvísing, so at allir nýútbúnir lærarar hava førleika til talgildan undirvísingarrhátt
- Eisini eigur Læraraskúlin sum skjótast at fara at veita førleikagevandi frálæru til aðrar yrkisbólkar enn fólkaskúlalærarar

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í mentamálum.
 Tíðarfreist: 2008.
 Kostnaður: At talgilda Læraraskúlan fer at kosta umleið 10-20 mió. kr. í iløgu og 1-3 mió. kr. í meirrakstri um

árið. Starvssetan av lærdum fólk í náttúruvísindum á masterstigi í fólkaskúlanum fer at kosta 30-40% meiri í lønum til hesi starvsfólk í mun til verandi læraralærd.

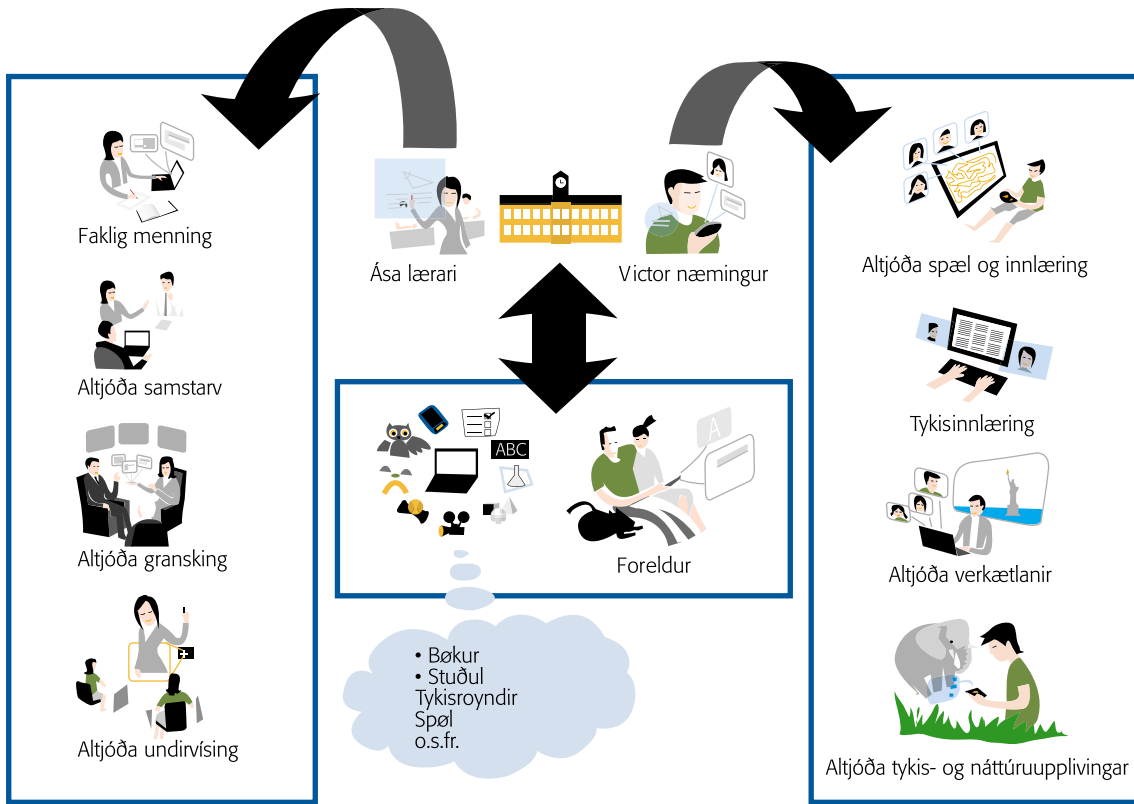
Altjóða lærdur háskúli setast á stovn

Lærði háskúlin má grundast á natúrligu kappingarfyrirminirnar í Føroyum í mun til onnur lond. Natúrlig økir í hesum sambandi eru havtøkni og havfrøði annars. Nyttan er, at ein altjóða lærdur háskúli er fyrirteytin fyri nærum øllum øðrum viðurskiftum, sum nevnd eru í hesum grundarsteini. Nyttan av einum setursumhvørvi er vælkend. Allar greinar í vinnulivinum fáa gleði av atgongd til nóg nógv hægri útbúgvin starvsfólk. Harumframt vilja nýggjar fyrítøkur og nýggjar vinnugreinar stinga seg upp, m.a. sum avleiðing av verkætlanum og granskingarúrslitum. Skulu Føroyar mennast við at gagnnýta KT til fulnar, eru hægri útbúgving, gransking og alheimsgerð avgerandi fyrirteytir. KT er ein vitanarvinna, og vitanarvinnan, umframt KT-vinnan, er størsti brúkarin av KT.

Málið er at taka upp 1.000 nýggj lesandi árliga. Flestu verða ikki føroyingar.

Tíðarfreist: Farast skal undir fyrireikingarnar í 2008, og fyrstu lesandi byrja í 2009.

Kostnaður: Lærði háskúlin kann lutvist verða figgjaður um figgjarlógina, lutvist við nýtslugjaldi og lutvist við stuðli til granskingarverkætlanir. Mett verður, at kostnaðurin av 5.000 lesandi verður um 300-500 mió. kr. árliga í rakstri. Mælt verður til at byrjað við at seta 80 mió. kr. av á figgjarlógini í 2008 til fyrireikingar.

Mynd 12: Tykisskúlin

KT í tí almenna

Almenna fyrisitingin er tænastrúvond og skynsom

Vælfærdartænastrur hava stóran tydnig í einum samfelagi við vitanarkrevjandi vinnu.

Fyri at fáa góð starvsfólk at stóðast krevst, at allar tænastrur hjá tí almenna, bæði vælfærdartænastrur og fyrisitingartænastrur, eru í minsta lagi líka góðar ella betri enn

í øðrum Norðurlöndum. Við stóði í hesum eigur tað almenna at leggja dent á at dagføra allar almennar vælfærdartænastrur og fyrisitingartænastrur, so at vit verða javnstærk við hini Norðurlöndini.

Bólkurin hevur serliga umrøtt tydnigin av, at almenna fyrisitingin verður talgildað.

Grundhugsanin er, at almennir stovnar taka sær av sínum kjarnuvirksemi og útveita alt avleitt virksemi, fyri at

almenna fyrisitingin skal veita kappingarförar tænastr. Mannagongdir og skipanir hjá tí almenna verða lagaðar til altjóða standardar fyri almenna fyrisiting, so at almennu Føroyar kunnu sammetast við aðrar tjóðir.

Almenn fyrisiting í verandi líki skal vera ósjónlig í 2015, soleiðis at skilja, at eingin munur sæst á, hvørt talan er um almenna ella privata tænastru. Kravið er, at tað almenna veitir eins góðar tænastru og ein og hvør onnur fyrirtøka í kapping.

Allar fyrisitingarligar tænastru á alnetið – Tykisfyrisiting

Allar fyrisitingarligar tænastru hjá tí almenna gerast tøkara á alnetinum.

Allar veitingar og mannagongdir í almennu fyrisitingini verða talgildar og atkomuligar hjá borgaranum á einfaldan hátt. Gjörð verður ein felags heimasíða ella portalur fyri almenna fyrisiting vend móti borgarum og virkjum, www.fo.fo. Felags portalur vil siga, at upplýsingar og skipanir frá heimasíðum og portalum hjá ráðum, stovnum, kommunum o.ø. verða samskipaðar á einum felags portal. Nyttan er einfaldari og munadyggari fyrisiting og betri tænastru til borgara og virkir, við tað at almennar tænastru verða gjörðar einfaldar og atkomuligar allastaðni og altíð – frá nærmasta miðli.

Serligt fyriliv verður tikið fyri fólki við breki, eitt nú fyri blindum. Tey, sum ikki nýta tøkni, fáa hjálp til at avgreiða samskifti sítt við almennu stovnarnar á heimstaðnum.

Tøkniliga má ein slik skipan kunna verða gjörð við fleiri tøknum uttan serligar bindingar til nakran veitara ella veitaratøkni. Brúkarin skal somuleiðis sleppa fram at heimasíðuni uttan serlig krøv til brúkaratøkni.

Ábyrgd: Ein tvørgangandi verkætlan hjá tí almenna, har lögmaður og landsstýrismaðurin í vinnumálum skipa fyri – í samráði við øll stjórnarráð, allar almennar stovnar, kommunur og almennar grunnar – at veita talgildar tænastru á www.fo.fo.

Tíðarfreist: 2007 og áhaldandi arbeiðsgongd.

Kostnaður: Roknast má við, at serskildri KT-kostnaðurin verður nógvur, men sparingar í mannagongdum og tiskil ársverkum verða samsvarandi nógvur. Fyrstu tvey-trý árin verður helst tørvur á at seta 10-15 mió. kr. av árliga hjá tí almenna.

Privatar fyrirtøkur røkja

KT-menning, KT-rakstur og dátugrunnar

Menning og rakstur av KT hjá tí almenna verða boðin út í fríari kapping millum tænastrufyrirtøkur. Allir almennir dátugrunnar við dátum, ið hava almennan týðning verða útbodnir, so at almennar dátur verða fullnýttar. Við øðrum orðum skal tað almenna ikki eiga hesar dátur, men einans tryggja, at øll hava eins góða atgongd til teirra. Fyrisiting og KT-skipanir skulu vera soleiðis, at til ber at skipa KT-menning, KT-rakstur og dátugrunnar eftir hesum leisti. Nyttan er skynsamari umsiting og betri tænastru til borgara og vinnu.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í vinnumálum og avarðandi landsstýrismenn.

Tíðarætlan: 2008

Kostnaður: Frígefur orku hjá tí almenna til aðra uppgávur enn at menna og reka KT og umsita dátugrunnar. Mett skal verða um, hvört brúkaragjald skal verða tikið fyrri atgöngd til almennar dátur.

Spiraverkætlanir setast í verk

Tað almenna skal skapa fyrirteytir fyrri fyrmyndarligari gagnnýtslu av KT og seta í verk minst tvær nýskapandi verkætlanir um árið í samstarvi við privatar tænaustufyrir-tøkur.

Tað almenna velur út øki, har broytingar skulu gerast. Dømi um verkætlanir eru at finna á skúlaøkinum, vælferðarøkinum, skatta- og avgjaldsøkinum, samskiftis- og fíggjarkervistænaustøkinum og á øðrum økjum við. Nyttan er, at tænaстан hjá tí almenna til borgaran verður ment, og sama við útflutningsfórleikanum hjá KT-vinnuni.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í vinnumálum, avarðandi landsstýrismenn, kommunur, vinna og fleiri.

Tíðarætlan: Farið eigur at verða undir at fyrreika eina skipan í 2007, soleiðis at fyrsta verkætlanin kann setast í verk í 2008.

Kostnaður: 10-25 mió. kr. um árið.

Tað almenna og vinnan standa fyrri altjóða verkætlanum

Tað almenna – saman við feroyskum vinnufyrirøkum – er við í altjóða verkætlanum, eitt nú rammuverkætlanini hjá ES, sum hevur til endamáls at stuðla gransking og menning. Allar fyrirøkur, allir persónar og allir lærdir há-

skúlar, granskingardeplar og feløg kunna vera við í einari samstarvandi verkætlan eftir neyvri ásettum treytum. Ætlanin byrjaði í januar 2007 og virkar í 7 ár. Nyttan er alheimsgerð og stimbran av feroyskari gransking og vit-anarvinnu.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í mentamálum og avarðandi landsstýrismenn og vinna.

Tíðarætlan: 2007.

Kostnaður: Tað almenna skal rinda sin part av verkætlanunum sambært ES-reglum um 7. rammuverkætlanina, sum í miðal er í minsta lagi 50%.

KT-undirstøðukervið

Øll skulu allastaðni og altíð hava atgongd til alnetið við ríkiligari bandbreidd til kappingarførar prisir

Í 2015 er alt undirstøðukervið bygt soleiðis, at alnetið í breiðari merking er ein natúrligur og berandi partur av gerandislívinum, har hvør einstakur til eina og hvørja tíð hevur alnetið tøkt við ríkiligari bandbreidd og við fast-prísskipan á sjógv og á landi. Føroyar skulu hava ríkiligt av tryggum, dagfærdum, altjóða fjarskiftissambondum og vera depil fyri altjóða fjarskiftissambond í Norðuratlantshavi fyri kappingarføran kostnað.

Alnet tøkt allastaðni og altíð

Øll skulu allastaðni og altíð hava atgongd til alnetið, við ríkiligari bandbreidd og fyri ein biligan penga.

Kaðalborið fipurháferðarkervi skal gerast til allar bygningar, og verður eitt krav til ný- og umbyggingar.

Mennast skulu tráðleys háferðarkervi, sum rækka alt land- og sjókið. Nyttan er, at menningin av alneti allastaðni og altíð er ein fyritleyrt fyri nýggjum, talgildum tænastrum, og tiskil fyritleyrt fyri øktum kappingarføri.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í vinnumálum og vinnan.

Tíðarætlan: 2012

Kostnaður: 300-400 mió. kr.

Í minsta lagi trý uttanlandssambond

Við atliti at bandbreidd, nøgd og rakstrartrygd skulu í minsta lagi trý kervissambond vera millum Føroyar og útlond. Nyttan er full veitingartrygd.

Ábyrgd: Vinnan og landsstýrismaðurin í vinnumálum.

Tíðarætlan: 2007

Kostnaður: Leysliga mettur til í minsta lagi 120 mió. kr. fyri hvønn kaðal.

Kostnaðurin á uttanlands-sambandinum kappingarførum

Nýtslukostnaðurin skal ikki vera hægri enn nýtslukostnaðurin á uttanlandssambandinum millum Evropa og USA. Nyttan er økt kappingarføri.

Ábyrgd: Vinnan og landsstýrismaðurin í vinnumálum.

Tíðarfreist: 2008.

Kostnaður: Í fyrstu atløgu skal peningur nýtast til at útvega orkuføri, men við at lækka nýtslukostnaðin fer nýtslan at vaksa, so talan er um lutfalsliga lítlan meir-kostnað.

Alt tað almenna hava háferðarkervi

Allir almennir stovnar, skúlar o.o. skulu hava háferðarkervi. Nyttan er, at háferðarkervi til tað almenna er ein grundleggjandi fyritleyrt fyri tykisskúlanum og tykisfyrising.

Ábyrgd: Avvarðandi landsstýrismenn og kommunur.

Tíðarætlan: Beinanvegin. Uppstigan skal gerast á hvørjum ári.

Kostnaðardømi: Íbinding til skúlar og stovnar um 1 mió. kr. (2/2 Mb). Síðan árliga 1 mió. kr. til uppstigan av háferðarkervi. Rakstur: um 1,2 mió. kr. um árið.

Skatting av alneti til heimaarbeiðspláss avtakast

Skattareglurnar skulu fremja útbreiðsluna av breiðbandi, soleiðis at arbeiðsgevarar gjalda alt ella part av breiðbandssambandinum hjá starvsfólki, uttan at tað verður roknað sum skattskyldug inntøka hjá starvsfólkinum. Samanumtikið eru ongar serligar reglur í skattalógini fyri alnetsamband, og tí er øll eginnýtsla skattaskyldug. Eingin upphædd er ásett av skattamyndugleikanum fyri virði á frium alnetsbandi, sum starvsfólkið skal skattast av. Nyttan er, at skipanin fremur útbreiðsluna av breiðbandi í Føroyum.

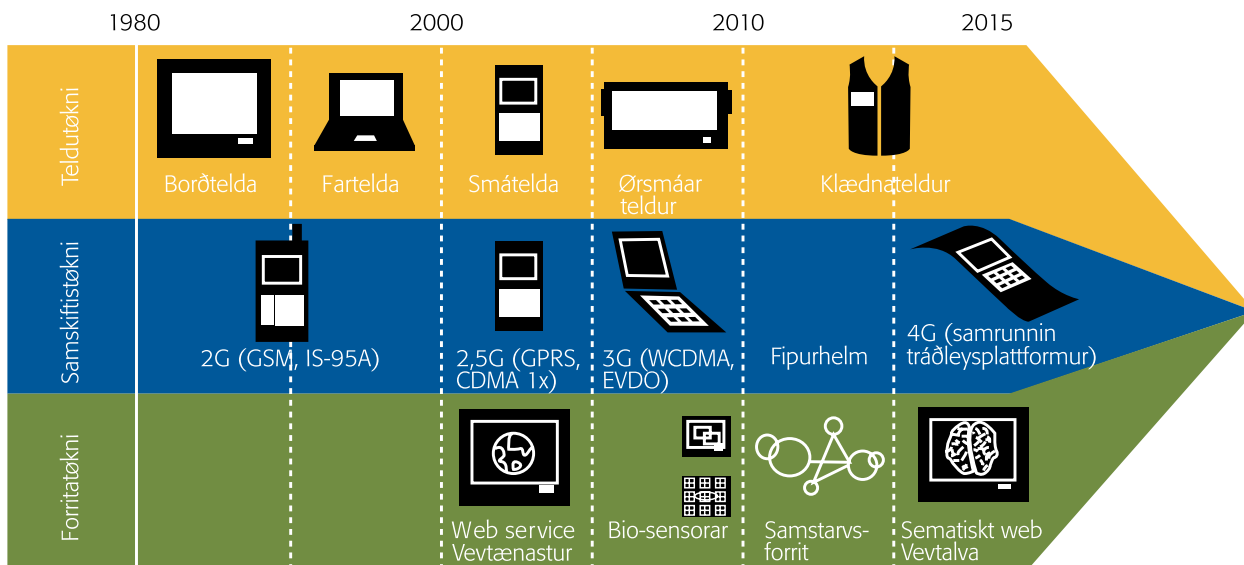
Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í figgjarmálum.

Tíðarfreist: 2007.

Kostnaður: Óivað kostnaðareiligt (kostnaðarneutralt), av tí at skattaumsitingin av núverandi reglum er kostnaðarmikil at eftirkanna.

Allar skipanir virka saman við standardisering og dátusamskipan

Allar skipanir í Føroyum samfiskifta uttan at ein skal nyta prentara ella knappaborð millum skipanir. Alt samskifti millum virki, stovnar, fyrisitingar og borgarar verður talgilt. Brúkarin kann siggja alt, sum er skrásett um seg, og

Mynd 13: Tæknilig gongd – 2015

hann sær eisini, hvør ið hevur ræðisrættin og nýtir upplýsingarnar. Høvuðsreglan er, at allar upplýsingar eiga at vera tøkar, uttan so at tær eru eyðmerktar sum duldar. Nyttan er, at tørvur verður bert at lata dátur eina ferð.

Torg skal vera fyri talgilt samskifti, ið skal gera standardiseringarbeiðið, soleiðis at skipast kann fyri felags dátubygnaði í Føroyum í samsvari við altjóða standardar. Við hesum kann alt samskifti millum virkir, stovnar, fyrisitingar og borgarar verða talgilt.

Ábyrgd: Vinnan og landsstýrismaðurin í vinnumálum.

Tíðarætlan: 2012

Kostnaður: Tvey til trý ársverk.

Felags reglur skulu gerast um KT-trygd

Nyttan er, einsrættað og einsháttað krøv, ið skapa trygg-leika, sum er fyritleyt fyri at gagnnýta KT uppafur meira.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í vinnumálum.

Tíðarætlan: 2007.

Kostnaður: Íbygt í kostnaðir av KT-verkætlanum.

Felags talgild undirskrift, sum er álitandi

Talgilda undirskriftin skal kunna nýtast í øllum talgildum tænastrum, uttan mun til um talan er um almennan ella privatan veitara. Talgilda undirskriftin skal nýtast í allari brúkaratøkni, m. a. teldum, fartelefonom og øðrum tøkniligum eindum. Nyttan er, at tað verður tryggjað og kravt, at almennar tænastr kunnu verða talgildar. Tað fer at skapa fyritleytir fyri eini skjótari íverksetan av øllum tykisfyrisingarligum tænastrum. Hjá fyritleykum er hetta ein fyritleyt fyri at veita tykistænastr á tryggum grundarlagi.

Ábyrgd: Landsstýrismaðurin í vinnumálum og vinnan.

Tíðarfreist: 2007.

Kostnaður: Leysliga mettur til 2 mió. kr. árliga. Tað almenna eigur at bera allan ella høvuðspartin av kostnaðinum í fyrstu atløgu, og metti íløgukostnaðurin er 3 mió. kr.

Hesi vóru í strategibólkinum fyri kunningartøkni:

Hjørdis Gaard, ráðgevi, Vinnumálaráðið, forkvinna
Arnold H. Nielsen, stjóri, Toll- & Skattstova Føroya
Regin Ellingsgaard, leiðari, KT-depillin
Annika Mittún Jacobsen, deildarstjóri, Føroya Sparikassi
Andras Róin, stjóri, Føroya Tele
Ísak N. Jacobsen, formaður, KT-felagið
Jónsvein Joensen, KT-ráðgevi